

KS. WOJCIECH MISZTAL, *Duchowość chrześcijan w świetle listów Pawłowych: związki z Bogiem*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2010, 417 s. (Myśl Teologiczna, 64)

Autor książki jest specjalistą w dziedzinie teologii duchowości, ale przed napisaniem doktoratu studiował w Instytucie Katolickim w Paryżu teologię biblijną i systematyczną, traktując studia licencjackie ze specjalizacją biblijną jako podstawę dla studiów z teologii duchowości. Owocem takiego podejścia są publikacje oparte na analizie tekstów biblijnych, pokazujące, jak wypełniać wezwanie konstytucji dogmatycznej o objawieniu Bożym Soboru Watykańskiego II, aby Pismo Święte było „jakby duszą teologii świętej” (24). Duchowość oparta na Biblii wskazuje na to, co najistotniejsze, co jest prawdziwym fundamentem, na którym mogą wyrastać różne formy kształtowane w dziejach Kościoła przez świętych chrześcijan i szkoły duchowości.

Praca pokazuje chrześcijańską duchowość zmierzającą do uczestnictwa w życiu Trójcy Przenajświętszej. Ten temat wpływa też na strukturę dzieła, którego pierwszy

rozdział pokazuje duchowość chrześcijańską opartą na nauce św. Pawła, natomiast trzy kolejne odnoszą się do darów i działania Trzech Osób Trójcy Przenajświętszej kształtujących życie duchowe ludzi.

Rozdział I nosi tytuł *Duchowość chrześcijańska – duchowość Pawłowa* i przedstawia bogactwo i wielorakość form chrześcijańskiej duchowości, dążenie do określenia jej istoty przez studium wybranych zagadnień szczegółowych z Listów Pawłowych: stwórcze i zbawcze działanie Boga, znaczenie zmartwychwstania Chrystusa jako nowego stworzenia, odnowienie i udzielanie pełni życia, triadoarchizm, triadocentrym i triadofinalizm, czyli ugruntowanie życia duchowego w Trójcy Świętej, która jest jego ośrodkiem i do której ono zmierza z poszanowaniem osobowego charakteru i odrębności każdego człowieka.

Rozdział II *Bóg Ojciec: wierny Stworzyciel, wszechmogący Abba* ukazuje misterium monoteizmu i misterium trynitarnie, Pawłową naukę o Ojcu i Synu, o działaniu Ojca przez wydarzenie paschalne na rzecz potrzebujących zbawienia, udzielającego odkupionym godności przybranych synów w Jedynym Synu, obdarzającego życiem i jednością w Duchu Świętym, żywiącego nieustanną miłość ku wszystkim ludziom jako swym synom i córkom.

W rozdziale III zatytułowanym *Chrystus: Boski Syn i człowiek, udzielający pełni życia Pantokrator* autor omawia naukę tekstów Pawłowych o Jezusie Chrystusie jako Synu Ojca, prawdziwym Bogu i prawdziwym człowieku, pierworodnym wszelkiego stworzenia, pierworodnym umarłych, który za nas ukrzyżowany umarł, został wskrzeszony i wywyższony. Ukazuje Jego panowanie nad całym stworzeniem jako Tego, który odnawia życie i udziela jego pełni. Jest On przykładem, który trzeba naśladować, do którego trzeba się upodabniać przez udział w Jego krzyżu, z którym trzeba żyć w coraz piękniejszej komunii.

Rozdział IV *Duch Święty: Ożywiciel potrzebujących zbawienia, Dawca pełni życia* to omówienie Pawłowej nauki prowadzącej ku coraz pełniejszemu poznaniu Ducha jako Bożego tchnienia, Osoby Boskiej tworzącej wspólnotę ludzi z Bogiem, udzielającej pomocy do przewyciężenia grzechu, kształtującej modlitwę, wzywającej do współdziałania, którego skutkiem jest wieloraki owoc Ducha (Ga 5, 22–23).

Tytułem podsumowania autor omawia działanie Boga w człowieku kształtujące jego życie duchowe, bliskość z Osobami Trójcy jako triadoarchizm, triadocentryzm i triadofinalizm.

Autor traktuje *Corpus Paulinum* jako owoc myśli św. Pawła wyrażonej przez niego samego w listach, których autentyczności się nie kwestionuje, a także w późniejszych pismach, zredagowanych przez uczniów. Te ostatnie stanowią świadectwo wielkości Mistrza, który umiał pobudzać następców do rozwijania swoich koncepcji. Znajomość języków biblijnych pozwala ks. Misztalowi proponować własne tłumaczenia wielu tekstów, często lepiej pokazujące poszczególne elementy nauki Pawłowej niż rozpowszechnione polskie przekłady biblijne. Subtelna analiza, ukazywanie bogactwa treści biblijnej nauki, znaczenia używanych metafor, słuszne i ostrożne formułowanie wniosków pokazujących to, co często uchodzi uwagi przy powierzchownej lekturze tekstów biblijnych, stanowi wielką wartość prezentowanej pozycji.

Tekst uzupełnia bibliografia świadcząca o znakomitej znajomości literatury w wielu językach oraz indeks rzeczowy wybranych tematów ułatwiający znalezienie omówienia interesujących zagadnień.

Książka ks. prof. Wojciecha Misztala jest pozycją wartościową zarówno dla teologii duchowości, jak też dla teologii biblijnej. Zapewne niewielu specjalistów z innych dyscyplin teologii ma taką znajomość metod stosowanych przy studiach biblijnych, ale wszystkich warto zachęcać do opierania rozważań na głębokiej analizie nauki Pisma Świętego, by pokazywać to, co stanowi najgłębszy fundament myśli teologicznej.

Kraków

TOMASZ MARIA DĄBEK OSB